

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์ หลักของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา และมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทาง ในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา 3) เพื่อประเมินรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดย

1.1 การสังเคราะห์สมรรถนะครูและแนวทางในการส่งเสริมพัฒนา สมรรถนะของครูจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาผลการประเมินสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

1.2 การศึกษาสภาพและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานบุคคล ผู้อำนวยการโรงเรียน และครู ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง

1.3 การศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ/หรือ

ประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.4 การสรุปองค์ประกอบสภาพและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ/หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดย

2.1 การยกร่างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการจัดองค์ประกอบตามผลการวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากนั้นวิเคราะห์ตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ แล้วสรุปความคิดรวบยอดของแต่ละองค์ประกอบ จัดทำโครงร่างรูปแบบและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและการใช้ภาษา รวมทั้งนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขเป็นร่างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในประเด็นความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการประชุมสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ/หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในประเด็นความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 183 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน 174 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.08 จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบเกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้

สรุปผลการวิจัย

ในการสรุปผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า สภาพและแนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 สมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 วิธีการและกระบวนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. ผลการสร้างรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครู ด้านสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ จำนวน 3 สมรรถนะ ได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตร การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประกันคุณภาพการศึกษา

2. ด้านเจตคติ จำนวน 3 สมรรถนะ ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การยอมรับและปรับตัวเข้ากับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและต่างกระบวนทัศน์ และการสร้างคุณลักษณะและจิตวิญญาณของความเป็นครู

3. ด้านทักษะ จำนวน 7 สมรรถนะ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การพัฒนาผู้เรียน การวัดและประเมินผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย

1. การจัดระบบการสรรหาที่มุ่งใจคนเก่ง คนดี เข้าสู่วิชาชีพครู

2. การจัดระบบและกลไกในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ

3. การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู

4. การจัดระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู

5. การกระจายอำนาจในการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะครู ประกอบด้วย

1. ด้านความรู้ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การประชุม อบรม และศึกษาดูงาน การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อ และฝึกอบรม การจัดการความรู้ (Knowledge management) และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดประสบการณ์

2. ด้านเจตคติ ได้แก่ การสรรหาผู้เข้าเรียนวิชาชีพครู การสร้างครูแกนนำและครูต้นแบบ การสร้างทีมงาน (Team Building) และการกำกับติดตาม

3. ด้านทักษะ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนงาน การหมุนเวียนงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา และการนิเทศ ติดตาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ และปรับปรุงการปฏิบัติงาน

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนัก ร่วมระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 2) การตั้งคณะกรรมการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 3) การจัดทำแผน ปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อขออนุมัติต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา และ 4) การบันทึกข้อตกลงการปฏิบัติงาน (Performance Agreement)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์ชี้แจงรายละเอียดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วยวิธีการหลากหลาย 2) การประเมินสมรรถนะครู ด้วยเครื่องมือที่หลากหลายจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) การสร้างเครือข่าย เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะครู 4) การสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาสมรรถนะครู 5) การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะของครู และ 6) การกำกับ นิเทศ และติดตามการดำเนินงานตามแผนงานโครงการเป็นระยะๆ

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ 1) การตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะครู ที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 2) การสร้างเครื่องมือ

และดำเนินการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ และ 3) การเสริมแรงเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีการพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ 1) การสรุปผลการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู 2) การจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสมรรถนะครูต่อไป และ 3) การเผยแพร่ผลการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ด้านสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ด้วยวิธีการหลากหลาย

3. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า โดยภาพรวมผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเห็นว่า รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน ถือว่าผ่านการประเมินที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลการวิจัย 2 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 สมรรถนะครู ด้านสมรรถนะประจำสายงาน จากการศึกษาสมรรถนะของครู ด้านสมรรถนะประจำสายงานเพื่อกำหนดเป็นกรอบของการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูนั้น ผู้วิจัยได้นำสมรรถนะครูจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการประเมินสมรรถนะครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาสมรรถนะครู และผลการดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์บุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีผลการประเมินสมรรถนะครูสูง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และ/หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาเกี่ยวกับสมรรถนะครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จึงได้สมรรถนะครู ที่ครูทุกคนควรมี จำนวน 13 สมรรถนะ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน

วิชาชีพ ด้านมาตรฐานความรู้ ในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 (ราชกิจจานุเบกษา, 2556, หน้า 65) ได้แก่ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผล การเรียนรู้ 10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 11) คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ สอดคล้องกับสมรรถนะประจำสายงานที่ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (2554) ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การบริหารจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัย และ 5) การสร้างความร่วมมือกับชุมชน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน สอดคล้องกับมาตรฐานตำแหน่งของครูผู้สอน ของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2548, ไม่มีเลขหน้า) มีหน้าที่และความรับผิดชอบ ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเองและวิชาชีพ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและหรือสถานประกอบการเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน การบริการสังคมด้านวิชาการและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ นาคเมือง (2551) ที่พบว่า สมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 สมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 2) สมรรถนะการพัฒนาผู้เรียน 3) สมรรถนะการบริหารจัดการชั้นเรียน 4) สมรรถนะการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวิจัย และ 5) สมรรถนะการทำงานร่วมกับชุมชน

องค์ประกอบที่ 2 นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู จากผลการวิจัยได้นโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู 5 นโยบาย ได้แก่ 1) การจัดระบบการสรรหาที่จูงใจคนเก่ง คนดี เข้าสู่วิชาชีพครู 2) การจัดระบบและกลไกในการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ 3) การจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู 4) การจัดระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู และ 5) การกระจายอำนาจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ของกระทรวงศึกษาธิการ (2557, หน้า 15) ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาสมรรถนะครู ได้แก่ 1) เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยปฏิรูปให้มีความเชื่อมโยงกันทั้งหลักสูตรและการเรียนการสอนในโลก ยุคใหม่ และการพัฒนาครู ระบบการทดสอบ การวัดและประเมินผล โดยจะเริ่มจากวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ 2) ปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู

จำนวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการ มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในโลกยุคใหม่ พัฒนาระบบประเมินวิทยฐานะครูให้เชื่อมโยงกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ดูแลระบบสวัสดิการครู เพื่อขวัญและกำลังใจ และ 3) เร่งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ สร้างมาตรฐานการเรียนการสอน และพัฒนาครู การพัฒนาเนื้อหาสาระ เพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาของสภาการศึกษา (2554ข, หน้า 17-30) ที่ให้ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ 1) จัดระบบและกลไกในการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลถึงคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) จัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) จัดระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจและความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 กิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะของครู จากผลการวิจัยได้กิจกรรมในการพัฒนาสมรรถนะครู จำแนกตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Benjamin S. Bloom ออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ ได้แก่ การพัฒนาตนเอง การประชุม อบรม และศึกษาดูงาน การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อและฝึกอบรม การจัดการความรู้(Knowledge management) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดประสบการณ์ และอื่นๆ 2) ด้านเจตคติ ได้แก่ การสรรหาผู้เข้าเรียนวิชาชีพครู การสร้างครูแกนนำและครูต้นแบบ การสร้างทีมงาน (Team Building) การกำกับติดตาม และอื่นๆ และ 3) ด้านทักษะ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การเรียนรู้แบบบูรณาการ การสอนงาน การหมุนเวียนงาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาการนิเทศ ติดตาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ และปรับปรุงการปฏิบัติงาน และอื่นๆ เพื่อเป็นกรอบในการออกแบบกระบวนการขั้นตอนและวิธีการพัฒนาสมรรถนะครูอย่างมีระบบ สอดคล้องกับความต้องการและทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ครูมีขีดความสามารถ ความรู้ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่แต่ละตำแหน่งของสายงานครูให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุมน อมรวิวัฒน์ (2546, หน้า 37-40) ที่กล่าวถึง แนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู ประกอบด้วย การสรรหาผู้เข้าเรียนวิชาชีพครู การอบรมครูประจำการ การนิเทศ ควบคุม การตรวจสอบและการปรับปรุงการปฏิบัติ งานของครู และสอดคล้องกับวิธีการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะข้าราชการของอรัญ โสติพิพันธุ์ และคณะ (2548, ไม่มีเลขหน้า) ที่ระบุถึงกิจกรรมในการ

ดำเนินงาน ได้แก่ การส่งบุคลากรไปศึกษาต่อเพื่อให้สำเร็จวุฒิการศึกษาการไปพูดคุย ปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การหมุนเวียนงาน การสอนงานในขณะที่ปฏิบัติงานจริง การมอบหมายงานหรือโครงการใดโครงการหนึ่งให้ไปดำเนินการ การศึกษาค้นคว้าความรู้ที่ตนเองพัฒนาโดยการอบรมในห้องเรียน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของวณิช นิรันทรานนท์ (2552) ที่พบว่า จากการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วย 3 กิจกรรมหลัก คือ 1) การฝึกอบรม 2) การใช้พี่เลี้ยง และ 3) การเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังการอบรมของครูผู้เข้าร่วมพัฒนาสมรรถนะตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 ผลการประเมินการสอนของครูผู้เข้าร่วมพัฒนามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในระดับมากที่สุดทุกข้อ รวมทั้งมีผลการประเมินสมรรถนะครูทั้งการเป็นครูสุขศึกษาและพลศึกษาที่ดีและสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในระดับมากที่สุดทุกกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู จากผลการวิจัยได้กระบวนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู ด้วยวงจรควบคุมคุณภาพ ได้แก่ 1) การวางแผนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู 2) การปฏิบัติตามแผนการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู 3) การตรวจสอบและประเมินผล และ 4) การปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเป็นไปตามหลักการบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ของ Deming Mycoted (สุรัตน์ สุทธิชัชวาล, 2555, หน้า 16; ปรีทรศน์ พันธุ์บรรยงก์, 2545, หน้า 53-54; วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2545, หน้า 43-47) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Plan) การดำเนินตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนการโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งหลักการดังกล่าว หากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2. ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเกี่ยวกับ ความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้ พบว่า โดยภาพรวม

และรายองค์ประกอบของรูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่ารูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดังกล่าว สามารถนำไปใช้ส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครูได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ นาคเมือง (2551) ที่พบว่า ผลการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งด้านองค์ประกอบโดยรวมของรูปแบบด้านสมรรถนะประจำสายงาน ด้านหลักการพัฒนาสมรรถนะ และด้านแนวทางการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาสมรรถนะมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะครู โดยการจัดงบประมาณสนับสนุนและกำกับ ติดตามผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ในการดำเนินงานพัฒนาสมรรถนะของครู ควรมีการประสานงานกันระหว่างองค์กรเครือข่ายทุกระดับ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และใช้ทรัพยากรร่วมกัน
3. ในการพัฒนาสมรรถนะของครู ควรมีการใช้สื่อเทคโนโลยีและกระบวนการเรียนรู้ อย่างหลากหลายเพื่อให้สอดคล้องและสนองตอบต่อความต้องการพัฒนาของครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านต่างๆ ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินการเปลี่ยนวิถีสู่สมรรถนะประจำสายงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ